

Финансиски извештаи и Извештај на независниот ревизор

Мермерен Комбинат АД Прилеп

31 декември 2023 година

Содржина

	Страна
Извештај на независниот ревизор	1
Извештај за финансиската состојба	3
Извештај за сеопфатната добивка	4
Извештај за промените во капиталот	5
Извештај за парични текови	6
Белешки кон финансиските извештаи	7

Извештај на независниот ревизор

До Акционерите на
Мермерен Комбинат АД Прилеп

Грант Торнтон ДОО
Св. Кирил и Методиј 526-1/20
1000 Скопје
Северна Македонија
Т +389 (0)2 3214 700
Ф +389 (0)2 3214 710
Е Contact@mk.gt.com
Даночен број: 4030003475973

Извештај за финансиските извештаи

Ние извршивме ревизија на придружните финансиски извештаи на Мермерен Комбинат АД Прилеп (“Друштвото”), составени од Извештај за финансиската состојба на ден 31 декември 2023 година, и Извештај за сеопфатната добивка, Извештај за промените во капиталот и Извештај за паричните текови за годината што тогаш заврши, како и преглед на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки вклучени на страните од 3 до 41.

Одговорност на Раководството за финансиските извештаи

Раководството е одговорно за изготвување и објективно презентирање на овие финансиски извештаи согласно сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија, како и за воспоставување на таква внатрешна контрола која Раководството утврдува дека е неопходна за да овозможи изготвување на посебни финансиски извештаи кои се ослободени од материјално погрешно прикажување како резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи врз основа на извршената ревизија. Ние ја извршивме ревизијата во согласност со ревизорските стандарди прифатени во Република Северна Македонија¹. Тие стандарди бараат наша усогласеност со етичките барања, како и тоа ревизијата да ја планираме и извршуваме на начин кој ќе ни овозможи да стекнеме разумно уверување за тоа дали финансиските извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување. Ревизијата вклучува спроведување на процедури со цел стекнување ревизорски докази за износите и објавувањата во финансиските извештаи. Избраните процедури зависат од проценката на ревизорот и истите вклучуваат проценка на ризиците од постоење на материјално погрешно прикажување во финансиските извештаи, било поради измама или грешка. При овие проценки на ризиците ревизорот ја зема во предвид внатрешната контрола релевантна за подготвување и објективно презентирање на посебните финансиски извештаи на Друштвото со цел креирање на такви ревизорски процедури кои ќе бидат соодветни на околностите, но не и за потребата да изрази мислење за ефективноста на внатрешната контрола на Друштвото.

Ревизијата, исто така вклучува и оценка на соодветноста на применетите сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на Раководството, како и оценка на севкупната презентација на финансиските извештаи.

Ние веруваме дека ревизорските докази кои што ги имаме прибавено се достатни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според нашето мислење, финансиските извештаи ја претставуваат објективно, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Мермерен Комбинат АД, Прилеп на ден 31 декември 2023 година, како и резултатот од неговото работење и паричните текови за годината што тогаш завршува, во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија.

¹ Меѓународни стандарди за ревизија („МСР“) издадени од страна на Одборот за меѓународни стандарди за ревизија и уверување („ОМСРП“), кои стапија на сила на 15 декември 2009 година, преведени и објавени во Службен весник на Република Македонија број 79 од 2010 година

Извештај за други правни и регулаторни барања

Раководството на Друштвото е исто така одговорно за изготвување на годишниот извештај за работењето на Друштвото за 2023 година во согласност со член 384 од Законот за трговски друштва. Наша одговорност е да изразиме мислење за конзистентноста на годишниот извештај, со историските финансиски информации објавени во годишната сметка и ревидираните финансиски извештаи на Друштвото со состојба на и за годината која завршува на 31 декември 2022, во согласност со ревизорските стандарди прифатени во Република Северна Македонија², како и во согласност со барањата на член 34, став 1, точка (д) од Законот за Ревизија.

Наше мислење е дека, историските финансиски информации изнесени во Годишниот извештај за работењето на Друштвото со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2023, се конзистентни, во сите материјални аспекти, со информациите објавени во годишната сметка и ревидираните финансиски извештаи на Друштвото со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2023.

Марјан Андонов
Управител
Грант Торнтон ДОО, Скопје

Маја Атанасовска
Овластен ревизор

Скопје, 25 април 2024 година

---

² Меѓународни стандарди за ревизија („МСР“) издадени од страна на Одборот за меѓународни стандарди за ревизија и уверување („ОМСРУ“), кои стапија на сила на 15 декември 2009 година, преведени и објавени во Службен весник на Република Македонија број 79 од 2010 година

Извештај за финансиската состојба

	Белешки	(Во 000 МКД)	
		Година што завршува на 31 декември 2023	2022
Средства			
Нетековни средства			
Недвижности, постројки и опрема	5	902,546	884,112
Нематеријални средства	6	58,384	70,177
		960,930	954,289
Тековни средства			
Залихи	8	317,229	324,071
Побарувања од купувачи и останати побарувања	9	631,455	592,911
Побарувања за данок на добивка		5,429	507
Финансиски побарувања	10	186,854	326,425
Парични средства и еквиваленти	11	187,020	397,026
		1,327,987	1,640,940
Вкупно средства		2,288,917	2,595,229
Капитал			
	12		
Акционерски капитал		285,761	285,761
Резерви		955,965	1,009,460
Акумулирана добивка		950,938	1,224,476
Вкупен капитал		2,192,664	2,519,697
Обврски			
Нетековни обврски			
Обврски за лизинг	13	2,528	-
		2,528	-
Тековни обврски			
Обврски за лизинг	13	919	-
Обврски кон добавувачи и останати обврски	14	86,484	69,995
Обврски кон државни институции	15	6,322	5,537
		93,725	75,532
Вкупно обврски		96,253	75,532
Вкупно капитал и обврски		2,288,917	2,595,229

Овие финансиски извештаи се одобрени од Одборот на директори на Друштвото на 25 април 2024 година и потпишани во негово име од:

Lazaros Pantelidis
Претседател на
Одборот на директори

Vasileios Anagnostou
Главен Извршен директор

Nikos Michalopoulos
Финансиски директор

Извештај за сеопфатната добивка

	Белешки	(Во 000 МКД)	
		Година што завршува на 31 декември	
		2023	2022
Приходи од продажба	16	1,801,430	1,872,016
Цена на чинење на продажбата	17	(629,682)	(637,430)
Бруто добивка		1,171,748	1,234,586
Административни и продажни трошоци	18	(253,370)	(291,147)
Останати деловни приходи	20	1,232	8,246
Добивка од редовно работење		919,610	951,685
Финансиски приходи	21	16,294	9,101
Финансиски (расходи)	21	(18,361)	(14,937)
Финансиски (расходи), нето		(2,067)	(5,836)
Добивка пред оданочување		917,543	945,849
Данок на добивка	22	(74,310)	(86,223)
Добивка за годината		843,233	859,626
Останата сеопфатна добивка за годината		-	-
Вкупна сеопфатна добивка за годината		843,233	859,626
Заработувачка по акција (во денари по акција)	25	179.90	183.40
ЕБИТДА		1,059,141	1,082,979

Извештај за промените во капиталот

	Акционерски капитал	Резерви	Акумулирана добивка	(Во 000 МКД) Вкупно
На 1 јануари 2023	285,761	1,009,460	1,224,476	2,519,697
Трансфер во резерви за реинвестирана добивка од акумулирана добивка (Бел.12)	-	185,000	(185,000)	-
Објавени дивиденди (Бел.12)	-	-	(1,170,261)	(1,170,261)
Трансфер од резерви за реинвестирана добивка во акумулирана добивка (Бел.12)	-	(238,495)	238,490	(5)
Вкупни трансакции со сопствениците	-	(53,495)	(1,116,771)	(1,170,266)
Добивка за годината	-	-	843,233	843,233
<i>Останата сеопфатна добивка:</i>	-	-	-	-
Вкупна останата сеопфатна добивка	-	-	-	-
Вкупна сеопфатна добивка	-	-	843,233	843,233
На 31 декември 2023	285,761	955,965	950,938	2,192,664
На 1 јануари 2022	285,761	893,865	1,469,491	2,649,117
Трансфер во резерви за реинвестирана добивка од акумулирана добивка (Бел.12)	-	154,200	(154,200)	-
Објавени дивиденди (Бел.12)	-	-	(988,913)	(988,913)
Трансфер од резерви за реинвестирана добивка во акумулирана добивка (Бел.12)	-	(38,605)	38,472	(133)
Вкупни трансакции со сопствениците	-	115,595	(1,104,641)	(989,046)
Добивка за годината	-	-	859,626	859,626
<i>Останата сеопфатна добивка:</i>	-	-	-	-
Вкупна останата сеопфатна добивка	-	-	-	-
Вкупна сеопфатна добивка	-	-	859,626	859,626
На 31 декември 2022	285,761	1,009,460	1,224,476	2,519,697

Извештај за парични текови

	Белешки	(Во 000 МКД)	
		Година што завршува на 31 декември 2023	2022
Оперативни активности			
Добивка пред оданочување		917,543	945,849
<u>Корекции за:</u>			
Амортизација и депрецијација	5,6	139,531	131,294
Расход од обезвреднување на застарени залихи	8,18,23	20,265	10,511
Расход од обезвреднување на застарени материјали и резервни делови	8,18,23	5,213	3,597
Растур, расипување и крш	8,18,23	4,863	9,590
Кусоци	8,18,23	798	753
Нето евидентирана вредност на отпишана опрема	5,18	81	1,580
Расход од оштетување и отпис на побарувања	9,18,23	2	1,966
Нето евидентирана вредност на продадена опрема	5,18,23	-	1,247
Отпис на обврски и вишоци по попис	20	(194)	(5,805)
Приход од продадени материјални средства	5,20	(129)	(371)
Отпис на обврски по дивиденди	20	(99)	(245)
Приход од наплата на претходно резервирани побарувања	9,20	(16)	(2)
Камати, нето	21	(4,242)	(1,635)
Добивка од работење пред промени во оперативен капитал		1,083,616	1,098,329
<u>Промени во оперативниот капитал:</u>			
Залихи		(24,297)	(26,287)
Побарувања од купувачи и останати побарувања		(38,531)	(79,835)
Обврски кон добавувачи и останати обврски		17,320	11,819
		1,038,108	1,004,026
Платени камати		(57)	(1)
Платен данок на добивка		(79,237)	(73,463)
Парични текови од деловното работење		958,814	930,562
Инвестициони активности			
Набавка на материјални средства		(143,543)	(102,965)
Набавка на нематеријални средства		(2,710)	(11,342)
Прилив од продажба на опрема		129	371
Прилив на депозити во банки		(1,816,281)	(220,280)
Одлив на депозити во банки		1,955,852	143,024
Примени камати		4,299	1,636
Парични текови (употребени во) инвестициони активности		(2,254)	(189,556)
Финансиски активности			
(Отплата на позајмици)		(1,159)	-
Прилив на позајмици		4,606	
Платени дивиденди и поврзани даноци		(1,170,013)	(988,715)
Парични текови (употребени во) фин. активности, нето		(1,166,566)	(988,715)
Нето промени кај паричните средства и еквиваленти		(210,006)	(247,709)
Парични средства и еквиваленти на почетокот	11	397,026	644,735
Парични средства и еквиваленти на крајот	11	187,020	397,026

Белешки кон финансиските извештаи

1 Општи информации

Мермерен Комбинат А.Д. Прилеп (“Друштвото”) е Акционерско Друштво основано и со седиште во Република Северна Македонија. Адресата на неговото регистрирано седиште е: Ул. “Леце Котески” бр. 60А, Прилеп, Република Северна Македонија.

На 10 април 2009 Stone Works Holdings Coöperatief U.A(компанија основана во Холандија) се стекна со 88,4% од акционерскиот капитал на Друштвото.

На 5 септември 2017, Pavlidis S.A. Marble-Granite од Грција (“Pavlidis”) се стекна со 100% од капиталот на Stone Works, краен сопственик на Друштвото е “Pavlidis” .

Акциите на Друштвото котираат на Македонската берза за хартии од вредност и на Атинската берза за хартии од вредност преку ELPIS статус (потврди од грчки депозитар).

На 26 февруари 2018, Pavlidis објави понуда на сопствениците на ELPIS за да купи ELPIS. Во периодот од 01.03.18 до 28.03.18 беа купени вкупно 310,262 ELPIS, што претставува 6,62% од вкупните акции на Друштвото.

Во 2018, Stone Works купи дополнителни 39,531 акции. Следствено, на 31 декември 2023 е сопственик на 89.25% од акционерскиот капитал.

На 10 март 2023 година трансакцијата беше затворена. Dolit Investments SA („Dolit “) компанија основана во Грција го купи Pavlidis и краен сопственик на Друштвото стана ECM Partners Inc Љубљана Словенија како индиректен 100% сопственик на Dolit.

На 23 Август 2023 година, физичкото лице г. Христофорос Павлидис купи 100% од акциите Dolit Investments SA („Dolit “) која е сопственик на Pavlidis Monoprosopi A.E Marmara – Granites (претходно познат како Pavlidis S.A Marble-Granite) кој поседува 100% од капиталот на Stone Works Holding Cooperatief UA („Stoneworks“), сопственик на 89.25% од издадениот акционерски капитал на Мермерен.

Основната дејност на Друштвото вклучува ископ, обработка и дистрибуција на мермер и декоративен камен. Друштвото потпиша договор за концесија за право на ископ со важност до 2030 година. Друштвото ги врши деловните активности на домашен и странски пазари, и со состојба на 31 декември 2023 година вработува 275 лица (2022: 270 лица).

2 Сметководствени политики

Во продолжение се прикажани основните сметководствени политики употребени при подготовката на овие финансиски извештаи. Овие политики се конзистентно применети на сите прикажани години, освен доколку не е поинаку наведено.

2.1 Основа за подготовка

Овие финансиски извештаи се подготвени во согласност со Законот за трговски друштва (“Службен весник на РМ” бр. 28/2004 ... 99/2022) и Правилникот за водење сметководство (“Службен весник на РМ” бр. 159 од 29 декември 2009 година, бр. 164 од 2010 година и 107 од 2011 година). Според овој Правилник се пропишува водењето сметководство во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ) вклучувајќи ги и Толкувањата на постојниот комитет за толкување (ПКТ) и Толкувања на Комитетот за толкување на меѓународното финансиско известување утврдени од Одборот за меѓународни сметководствени стандарди (КТМФИ) издадени на 1 јануари 2009 година.

Финансиските извештаи се подготвени според концептот на историска вредност освен за финансиските средства расположливи за продажба и финансиските средства и обврски (вклучувајќи и деривативни инструменти), доколку постојат, кои се мерат по објективната вредност. Основите за мерење на секој поединечен вид на средство, обврска, приход и расход се детално опишани во продолжение на оваа белешка.

Подготовката на овие финансиски извештаи во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија бара употреба на одредени критични сметководствени проценки. Таа исто така бара Раководството на Друштвото да употребува свои проценки во процесот на примена на сметководствените политики. Подрачјата што вклучуваат повисок степен на проценка или комплексност, или подрачјата во кои претпоставките и проценките се значајни за финансиските извештаи, се обелоденети во Белешка 4: Значајни сметководствени проценки.

Финансиските извештаи се изготвени со состојба на и за годините кои завршуваат на 31 декември 2023 и 2022. Тековните и споредбените податоци во рамки на овие финансиски извештаи се изразени во денари, освен доколку не е поинаку нагласено.

2.2 Нови стандарди и интерпретации кои се уште не се применети

На 31 декември 2023 година нема нови стандарди, амандмани на стандарди и интерпретации објавени во Службен весник на Република Северна Македонија.

2.3 Трансакции во странска валута

Функционална и презентациска валута

Друштвото ја води својата сметководствена евиденција и ги составува своите законски извештаи во локална валута, односно во Македонски Денар (МКД), што претставува функционална и презентациска валута на Друштвото.

Трансакции и салда

Трансакциите деноминирани во странска валута се искажани во Македонски денари со примена на официјалниот среден курс на денот на трансакцијата. Средствата и обврските деноминирани во странска валута се искажани во Македонски денари (“денари”) по средниот курс на Народната Банка на Република Северна Македонија на последниот ден од пресметковниот период. Сите добивки и загуби кои произлегуваат од курсните разлики прикажани се во Извештајот за сеопфатната добивка како приходи или расходи од финансирање во периодот на нивното настанување. Средните девизни курсеви кои беа применети за прикажување на позициите на Извештајот за финансиска состојба деноминирани во странска валута, се следните:

	31 декември 2023	31 декември 2022
1 УСД	55.6516 денари	57.6535 денари
1 ЕУР	61.4950 денари	61.4932 денари
Прос. курс на Евро	61.5570 денари	61.6219 денари

2.4 Недвижности, постројки и опрема

Недвижностите, постројките и опремата се евидентирани по набавна вредност или по претпоставена набавна вредност намалена за соодветната исправка на вредноста и загуби поради обезвреднување, доколку постојат. Претпоставената набавна вредност претставува ревалоризирана набавна вредност врз основа на извршена независна проценка во 2002 година. Недвижностите, постројките и опремата набавени по 2002 година првично се признаваат по нивната набавна вредност.

Зголемувањето на евидентираната вредност на недвижностите, постројките и опремата поради ревалоризацијата е признаено во корист на ревалоризационите резерви во рамките на капиталот на Друштвото. Кога ревалоризираните средства се расходуваат или продаваат, соодветниот дел од ревалоризационите резерви се пренесува во корист на акумулираните добивки.

Депрецијацијата се пресметува во Извештајот за сеопфатната добивка според право-пропорционалната метода во текот на проценетиот корисен век на недвижностите, постројките и опремата. Изградените недвижности, постројки и опрема се амортизираат од моментот на нивното ставање во употреба. Депрецијација не се пресметува на земјиштето и инвестициите во тек.

Проценетиот корисен век е како што следи:

Згради	40 години
Машини	10 години
Погонска опрема	4-5 години
Моторни возила и мебел	4-5 години
Нематеријални средства	5-16 години

Резидуалните вредности како и векот на употреба на средствата се проверуваат и доколку е потребно се корегираат, на секој датум на Извештајот за финансиската состојба. Евидентираната вредност на средствата се намалува веднаш до нивната надоместлива вредност во случај кога евидентираната вредност ја надминува надоместливата вредност (Белешка 2.7).

Приходите или расходите поврзани со оттуѓувања се одредуваат по пат на споредба на приливите од оттуѓување со евидентирираниот износ и се евидентираат во Извештајот за сеопфатната добивка како останати приходи или останати расходи.

Трошоците по камати за позајмици кои се користат за финансирање на изградба на недвижностите, постројките и опремата се капитализираат за време на периодот кој е потребен да се завршат и подготват средствата за нивно ставање во употреба. Останатите трошоци по основ на позајмици се евидентирани како трошок. Трошоците за редовно одржување и поправки се евидентираат како деловни расходи во моментот на нивното настанување. Унапредувањата на постоечките средства се капитализираат само доколку тоа ги зголемува идните економски користи опфатени во ставката на недвижности, постројки и опрема.

2.5 Нематеријални средства

Средства за истражување и развој

Средствата за истражувачки активности кои се превземаат со цел да се добијат нови научни или технички познавања и разбирања се евидентираат во Извештајот за сеопфатната добивка како трошоци во моментот на нивното настанување. Средствата за развојни активности, со кои наодите од истражувањата се внесуваат во план или дизајн за производство на нови или значително подобрени производи и процеси се капитализираат доколку производот или процесот е технички или комерцијално оправдан и Друштвото има доволно ресурси за реализирање на развојот. Капитализираните трошоци ги вклучуваат набавната вредност на материјалите, директна работна сила и соодветен дел од општите трошоци. Останатите трошоци за развој се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка како трошоци во моментот на нивното настанување. Капитализираните развојни трошоци се евидентираат по набавна вредност намалена за исправка на вредноста и загуби од оштетување. Амортизација се признава во тековните расходи користејќи праволиниска метода во текот на периодот на очекувана корист, кој се проценува дека изнесува пет до шеснаесет години.

Трошоци за отворање на нови подрачја

Друштвото ги признава трошоците за отворање на нови подрачја како средства ако и само ако следните услови се исполнети:

- Веројатно е дека идните економски бенефити (подобрен пристап до локациите со руда) поврзани со отворање на нови подрачја, ќе се прелеат на сметка на Друштвото;
- Друштвото може да ја идентифицира компонентата на локалитетот со руда до кое место пристапот е подобрен; и
- Трошоците кои се однесуваат на отворањето на нови подрачја поврзани со компонентата можат да бидат измерени.

Средствата за отворање на нови подрачја се евидентираат како дополнување на нематеријални средства. Почетно, тие се мерат по набавна вредност, а тоа е акумулација на трошоци кои се директно направени за вршење на активност за отворање на нови подрачја која го подобрува пристапот до идентифицираната компонента или руда, плус распределба на припишани индиректни трошоци. Трошоците поврзани со инцидентно работење не се вклучени во цената на средствата потребни за отворање нови подрачја. По почетното признавање, средствата за отворање нови подрачја се евидентираат по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и помалку поради загуби од оштетувања, доколку ги има. Средствата за отворање на нови подрачја ќе се амортизираат врз систематска основа, во текот на очекуваниот век на идентификуваната компонента на рудата која е попристапна поради отворањето на подрачјето.

Останати нематеријални средства

Трошоците за стекнување права, лиценци, трговски знаци и софтвер се капитализирани и амортизирани користејќи праволиниска метода во текот на период од пет години.

2.6 Оштетување на нефинансиски средства

Недвижностите, постројките и опремата, како и нематеријалните средства со дефиниран век на употреба се проверуваат за постоење на можни оштетувања секогаш кога одредени настани или промени на услови укажуваат дека евидентирираниот износ на средствата не може да се надомести. Секогаш кога евидентирираниот износ на средствата го надминува нивниот надоместлив износ, се признава загуба од оштетување во Извештајот за сеопфатната добивка. Надоместливиот износ претставува повисокиот износ помеѓу нето продажната цена и употребната вредност на средствата.

Нето продажната цена е износ кој се добива од продажба на средство во трансакција помеѓу добро известени субјекти, додека употребената вредност е сегашната вредност на проценетите идни готовински приливи што се очекува да произлезат од континуираната употреба на средствата и од нивното отуѓување на крајот од употребниот век. Надоместливите износи се проценуваат за поединечни средства или, ако е тоа невозможно, за целата група на средства која генерира готовина.

2.7 Финансиски средства

Друштвото ги класифицира своите финансиски средства во следните категории: финансиски средства по објективна вредност преку добивки и загуби, финансиски средства кои се чуваат до моментот на нивното доспевање, кредити и побарувања и финансиски средства расположливи за продажба. Класификацијата зависи од целта поради која финансиските средства биле набавени. Раководството ги класифицира своите вложувања во моментот на нивното првично признавање.

Финансиски средства по објективна вредност преку добивки и загуби

Финансиските средства по објективна вредност преку добивки и загуби се финансиски средства кои се наменети за тргување. Финансиското средство се класифицира во оваа категорија доколку е стекнато претежно со цел за продажба на краток рок. Средствата од оваа категорија се класифицираат како тековни средства и се евидентираат по објективна вредност при што промената во објективната вредност се признава во тековните приходи или расходи. На датумот на известување Друштвото нема средства класифицирани во оваа категорија.

Финансиски средства кои се чуваат до доспевање

Финансиски средства кои се чуваат до доспевање на не-деривативни финансиски средства или определени плаќања и фиксно доспевање кои раководството на Друштвото има позитивна намера и можност да ги чува до доспевање. На датумот на известување Друштвото нема средства класифицирани во оваа категорија.

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се не-деривативни финансиски средства со фиксни или одредени плаќања кои не котираат на активен пазар. Тие се вклучени во тековните средства, освен оние кои доспеваат во период подолг од 12 месеци од датумот на известување. Тие се класифицираат како нетековни средства.

Кредитите и побарувањата на Друштвото на датумот на извештајот за финансиската состојба се состојат од побарувања од купувачи и останати побарувања, финансиски побарувања и пари и парични еквиваленти.

Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се не-деривативи, кои се креирани во оваа категорија или пак не се класифицирани во било која од останатите категории. Тие се вклучени во нетековни средства, освен ако раководството има намера да го отуѓи вложувањето во рок од 12 месеци од датумот на известување. На датумот на известување Друштвото нема средства класифицирани во оваа категорија.

Признавање и мерење на финансиските средства

Набавките и продажбите на финансиските средства се евидентираат на датумот на трансакцијата - датумот на кој што Друштвото има обврска да го купи или продаде средството.

Сите финансиски средства различни од средствата по објективна вредност преку добивки и загуби почетно се признаваат според објективната вредност зголемена за трошоците на трансакциите. Средствата по објективна вредност преку добивки и загуби почетно се признаваат според нивната објективна вредност, при што трошоците на трансакциите се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка.

Финансиските средства престануваат да се признаваат по истекот на правата за примање на паричните текови од финансиските средства или по нивното пренесување, а Друштвото ги пренело значително сите ризици и користи од сопственоста. Финансиските средства расположливи за продажба и финансиските средства по објективна вредност преку добивки и загуби последователно се евидентирани по нивната објективна вредност. Позајмиците и побарувањата се евидентирани по амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна камата.

Финансиски средства (продолжува)

Сите финансиски средства кои не се евидентираат по објективна вредност преку добивката или загубата иницијално се признаваат по објективна вредност зголемена за трансакционите трошоци. Добивките и загубите кои произлегуваат од промената на објективната вредност на средствата по објективна вредност преку добивки и загуби се вклучуваат во Извештајот за сеопфатната добивка како “останати (загуби)/добивки нето” во периодот кога настануваат.

Приходите од дивиденди од финансиските средства преку добивки и загуби се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка како дел од останатите приходи во моментот кога Друштвото има воспоставено право на прилив од дивиденда. Промените на објективната вредност на монетарните и не-монетарните вложувања класифицирани како расположливи за продажба се признаени во останатата сеопфатна добивка.

Кога хартиите од вредност класифицирани како расположливи за продажба се продаваат или се оштетени, акумулираната корекција на објективната вредност признаена во капиталот се вклучува во Извештајот за сеопфатната добивка како добивки и загуби од вложувања во хартии од вредност.

Каматите на вложувањата во хартии од вредност расположливи за продажба се пресметани со употреба на методата на ефективна камата и се признаени во Извештајот за сеопфатната добивка како дел од финансиските приходи. Дивидендите на вложувањата во инструменти на капиталот расположливи за продажба се признаени во Извештајот за сеопфатната добивка како дел од останатите приходи кога Друштвото има воспоставено право на прилив од дивиденди.

Објективните вредности на котираните вложувања се базираат на тековните цени на котација. Доколку пазарот за некое финансиско средство не е активен (и за некотирани хартии од вредност), Друштвото утврдува објективна вредност по пат на употреба на техники на проценка.

На секој датум на Извештајот за финансиска состојба Друштвото врши проценка дали постои објективен доказ за оштетување на едно финансиско средство или група на финансиски средства. Во случај кога хартиите од вредност се класифицирани како расположливи за продажба, значителен или пролонгиран пад на објективната вредност на хартијата од вредност под нивната набавна вредност претставува индикатор дека средството е оштетено.

Доколку постои таков доказ за хартиите од вредност класифицирани како расположливи за продажба, кумулативната загуба-измерена како разлика меѓу набавната вредност и тековната објективна вредност, намалена за загубата поради оштетување претходно признаена во Извештајот за финансиската состојба, се отстранува од капиталот и се признава во Извештајот за сеопфатната добивка. Загубите поради оштетување признаени во Извештајот за сеопфатната добивка за вложувањата во инструменти на капиталот не се коригираат преку Извештајот за сеопфатната добивка. Тестирањето за оштетување на побарувањата е подетално опишано во продолжение на оваа Белешка 2.10.

Оштетување на финансиски средства

а. Средства евидентирани по амортизирана набавна вредност

На крајот на секој пресметковен период, Друштвото проценува дали постои објективен доказ за оштетување на едно финансиско средство или група на финансиски средства. Финансиското средство или групата на финансиски средства, се оштетени, и загуба поради оштетување се евидентира само ако постои објективен доказ за оштетување како резултат на еден или повеќе настани кои се случиле по првичното признавање на средството (настан на загуба) и дека настанот или настаните на загуба имаат влијание на очекуваните идни парични текови на финансиското средство или групата на финансиски средства кои можат веродостојно да се проценат.

Финансиски средства (продолжува)

Како докази за оштетување може да се земат индикациите дека должникот или групата должници имаат значајни финансиски тешкотии, доцнење при исплата на главница и камата, веројатност дека ќе влезат во стечај или друга реорганизација, и каде што постојат видливи индикации за намалување на идните парични текови како што се промените во економските услови кои кореспондираат со загубата.

За категоријата кредити и побарувања износот на загубата поради оштетување претставува разлика помеѓу евидентируваниот износ на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови (исклучувајќи ги идните кредитни загуби кои не се случиле) дисконтирани со примена на изворната ефективна каматна стапка на финансиското средство.

Евидентируваниот износ на средството се намалува и износот на загубата истовремено се признава во Извештајот на сеопфатната добивка. Доколку кредитот или средството кое се чува до доспевање е со променлива каматна стапка, тековната ефективна каматна стапка утврдена според договорот претставува стапката на мерење на било која загуба од оштетување. На пример, Друштвото може да го измери оштетувањето на средството врз основа на објективната вредност на инструментот, користејќи пазарна цена.

Доколку во некој последователен период износот на оштетувањето се намали и тоа намалување може објективно да се поврзе со настан кој настанал после признавањето на оштетувањето (како на пример подобрување на кредитниот рејтинг на должникот), претходно признаената загуба ќе биде вратена со корекција во Извештајот на сеопфатната добивка.

b. Финансиски средства расположливи за продажба

На крајот на секој пресметковен период, Друштвото проценува дали постои објективен доказ за оштетување на едно финансиско средство или група на финансиски средства. За должнички хартии од вредност, Друштвото ги користи критериумите наведени во под точка (а). Кај сопственички хартии од вредност расположливи за продажба, значителното или пролонгирано опаѓање на објективната вредност на хартиите од вредност под нивната набавна вредност претставува индикатор дека средството е оштетено.

Доколку постои таков доказ за финансиските средства расположливи за продажба, кумулативната загуба - измерена како разлика меѓу набавната вредност и тековната објективна вредност, намалена за загубата поради оштетување претходно признаена во Извештајот за финансиската состојба, се отстранува од капиталот и се признава во Извештајот за сеопфатната добивка. Загубите поради оштетување признаени во Извештајот за сеопфатната добивка за вложувањата во инструменти на капиталот не се коригираат преку Извештајот за сеопфатната добивка.

Доколку во некој последователен период објективната вредност на должничките инструменти евидентирани како финансиски средства расположливи за продажба се зголеми и зголемувањето може објективно да се поврзе со некој настан по датумот на евидентирањето на оштетувањето во добивките или загубите, претходно признаената загуба ќе биде вратена со корекција во Извештајот на сеопфатната добивка.

2.8 Пребивање на финансиските инструменти

Финансиските средства и обврски се пребиваат и нето вредноста се презентира во Извештајот за финансиска состојба, кога постои законско извршно право за пребивање на признаените вредности и постои можност да се порамнат на нето основа или пак истовремено да се реализираат средствата и подмират обврските.

2.9 Залихи

Залихите се евидентирани по пониската помеѓу набавната и нето реализационата вредност. Трошокот на залихите се одредува користејќи го методот на пондентиран просек. Трошокот за готовите производи и за производство во тек вклучува трошоци за сировини, директна работна сила, други директни трошоци и општи трошоци на производство (утврдени врз основа на нормалниот оперативен капацитет).

Трошокот на залихите не ги вклучува трошоците по камати за позајмици. Нето реализационата вредност претставува продажна вредност во секојдневниот тек на работата, намалена за трошоците за завршување, маркетинг и дистрибуција.

2.10 Побарувања од купувачи и останати побарувања

Побарувања од купувачите претставуваат износи од купувачи за продадени стоки или извршени услуги во нормалниот тек на работењето. Доколку наплатата на побарувањата се очекува за една или помалку од една година (или во временска рамка на еден оперативен циклус доколку е подолг), побарувањата се класифицирани како тековни средства. Доколку не го исполнуваат наведениот услов, истите се класифицираат како не-тековни средства. Побарувањата од купувачи иницијално се признаваат по нивната објективна вредност и последователно се измерени според нивната амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка, нето од резервирањето поради оштетување. Резервирање поради оштетување се пресметува кога постои објективен доказ дека Друштвото нема да може да ги наплати сите побарувања според нивните оригинални услови на побарувања.

Значителни финансиски потешкотии на должникот, веројатноста за стечај или финансиско реорганизирање како и пролонгирање или неможност за плаќање претставуваат индикатори дека побарувањата од купувачи се оштетени. Посебно значајните должници се тестирани за оштетување секој поединечно. Останатите должници се испитуваат заеднички во групи кои имаат слични карактеристики на кредитен ризик.

Износот на резервирањето претставува разлика помеѓу евидентирираниот износ на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови дисконтирани со примена на изворната ефективна каматна стапка на финансиското средство. Средствата со краткорочно доспевање не се дисконтираат. Евидентирираниот износ на средството се намалува преку употребата на сметка за резервирање поради оштетување, а расходот се признава во Извештајот за сеопфатната добивка во рамките на продажни и административни трошоци.

Во случај на ненаплатливост на побарувањето истото се отпишува во сметката за резервирање поради оштетување за побарувања од купувачи. Последователната наплата на претходно отпишаните износи се признаваат во рамките на продажни и административни трошоци во Извештајот за сеопфатната добивка.

2.11 Парични средства и еквиваленти

Паричните средства и еквиваленти вклучуваат готовина во благајна, депозити по видување во банки и други краткорочни високоликвидни вложувања со оригинален рок на доспевање до три месеци.

2.12 Капитал, резерви, нераспределени добивки и дивиденди

(а) Акционерски капитал – главнина и премии

Акционерскиот капитал се состои од објективната вредност на монетарните влогови од страна на акционерите.

(б) Резерви

Резервите, кои се состојат од ревалоризациони и задолжителни резерви се создадени во текот на периодите врз основа на добивки/загуби од ревалоризација на недвижностите, постројките и опремата во случајот со ревалоризационите резерви, како и по пат на распределба на акумулираните добивки врз основа на законска регулатива и одлуките на раководството и акционерите на Друштвото.

(в) Акумулирани добивки

Акумулираните добивки ги вклучуваат задржаните добивки од тековниот и претходните периоди.

(г) Дивиденди

Дивидендите се признаени како обврски во периодот во кој што се одобрени од страна на сопствениците на Друштвото. Дивидендите за годината што се објавени по датумот на Извештајот за финансиската состојба се објавени во Белешката за настани по датумот на известување.

2.13 Финансиски обврски

Финансиските обврски се класифицираат во согласност со содржината на договорниот аранжман. Сите финансиски обврски на Друштвото на датумите на известување се класифицирани во категоријата останати финансиски обврски евидентирани по нивната амортизирана набавна вредност. Тие се состојат од примени позајмици, обврски кон добавувачи и останати обврски.

Обврски кон добавувачи и други обврски

Обврските кон добавувачи се обврски за плаќање за стоки или услуги кои се стекнати во нормалниот тек на работењето. Обврските се евидентираат како тековни доколку плаќањето на истите се изврши во рок една година или помалку од една година (или во временска рамка на еден оперативен циклус доколку е подолг). Доколку не го исполнуваат наведениот услов, истите се класифицираат како не-тековни обврски. Обврските кон добавувачи се евидентирани по нивната објективна вредност и последователно се измерени според нивната амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка.

Позајмици

Позајмиците иницијално се евидентирани според нивната објективна вредност, намалена за трошоците на трансакција. Последователно, позајмиците се евидентираат според нивната амортизирана набавна вредност; разликите помеѓу примањата (намалени за трошоците на трансакцијата) и надоместливиот износ се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка за времетраењето на позајмиците, користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Надоместоците кои се плаќаат за воспоставување на кредитни линии се признаваат како трошок за трансакцијата на позајмицата доколку постои веројатност дека дел или целата линија ќе се повлече.

Финансиски обврски (продолжува)

Во овој случај, надоместокот се одложува до моментот на повлекувањето. Доколку не постои доказ дека ќе се повлече одреден дел или сите кредитни линии, надоместокот се капитализира како однапред извршени плаќања за ликвидност и се амортизира за периодот на аранжманот.

Позајмиците се класифицирани како тековни обврски освен доколку Друштвото има безусловно право за подмирување на обврската за најмалку 12 месеци по датумот на Извештајот за финансиската состојба.

2.14 Трошоци за позајмување

Општите и посебните трошоци за позајмици директно поврзани со стекнување, изградба или производство на квалификувани средства, кои претставуваат средства за кои е потребен значителен период на време да се подготват за нивната наменска употреба или продажба, се додаваат на набавната вредност на тие средства, до моментот кога средствата се значително подготвени за нивната наменска употреба или продажба.

Приходите од вложувања стекнати од привремена инвестиција на специфични обврски по кредити каде се очекуваат трошоците за квалификувани средства се одземаат од трошоците за позајмување кои можат да се квалификуваат за капитализација. Сите останати трошоци за позајмици се признаени во добивките или загубите во периодот во кој настанале.

2.15 Наем

Друштвото признава постоење на договор за наем врз основа на суштината на договорот во зависност од тоа дали исполнувањето на договорот зависи од употребата на специфичното средство или средства или договорот пренесува право за употреба на средството.

Друштвото како закупец

Финансиски наем е тековен закуп на средство кој на Друштвото суштински му ги пренесува ризиците и бенефитите поврзани за сопственоста на предметот на наем. Закупените средства се капитализираат во моментот на отпочнувањето на наемот по нивната објективна вредност или ако е пониска, тогаш по сегашната вредност на минималните наем плаќања. Наем плаќањата се распределени помеѓу финансиските давачки и намалувањето на наем обврските со цел да се постигне константна каматна стапка за останатиот износ на обврската. Финансиските давачки се наплаќаат директно од приходот. Капитализираните средства за наем се амортизираат според пократкиот од проценетиот работен век на средството или според наем периодот, ако не постои реална сигурност дека Друштвото ќе стекне сопственост над средството до крајот на наем периодот.

Исплатите на оперативен наем се признаваат како трошок на пропорционална основа во текот на наем периодот. Поврзаните трошоци како што се трошоци за одржување и осигурување се признаваат во периодот на нивното настанување.

Друштвото како закуподавач

Наемот каде Друштвото суштински ги задржува сите ризици и бенефити од сопственоста на средството се класифицира како оперативен наем. Иницијалните директни трошоци кои се јавуваат при договорите за оперативен наем во извештајот за финансиска состојба се презентираат како одложени трошоци и се признаваат како добивки / загуби во текот на наем периодот на иста основа како приход од наемнини. Непредвидените наемнини се признаваат како приход во периодот во кои се јавиле. Однапред платените наемнини се признаваат како одложен приход.

2.16 Тековен и одложен данок на добивка

Тековниот данок на добивка за претметковниот период претставува сума од тековниот и одложениот данок на добивка.

Тековен данок на добивка

Тековниот данок на добивка по стапка од 10% се пресметува врз основа на добивката искажана во Извештајот за сеопфатна добивка корегирана за помалку искажаните приходи и непризнаените расходи за даночни цели, даночниот кредит како и други даночни ослободувања. Деловните ентитети можат да ги користат даночните загуби од тековниот период за пребивање со платените даноци кои се однесуваат на одреден период, или пак за намалување или елиминација на даночните обврски за идните периоди.

Даночните обврзници кои ќе вршат исплати на акумулираните добивки остварени во периодот од 2009 до 2013 за дивиденди и други распределби од добивката, имаат обврска да пресметаат и платат данок на добивка.

Одложен данок на добивка

Одложениот даночен расход се евидентира во целост, користејќи ја методата на обврска, за времените разлики кои се јавуваат помеѓу даночната основа на средствата и обврските и износите по кои истите се евидентирани за целите на финансиското известување. При утврдување на одложениот даночен расход се користат тековните важечки даночни стапки.

Одложениот даночен расход се задолжува или одобрува во Извештајот за сеопфатната добивка, освен доколку се однесува на ставки кои директно го задолжуваат или одобруваат капиталот, во кој случај одложениот данок се евидентира исто така во капиталот.

Одложените даночни средства се признаваат во обем во кој постои веројатност за искористување на времените разлики наспроти идната расположлива оданочива добивка.

Со состојба на 31 декември 2023 и 2022 година, Друштвото нема евидентирано одложени даночни средства или обврски, бидејќи не постојат временски разлики на овие датуми.

2.17 Надоместоци за вработените

Придонеси за пензиско осигурување

Друштвото има пензиски планови согласно домашната регулатива за социјално осигурување според која плаќа придонеси за пензиско осигурување на своите вработени. Придонесите, врз основа на платите се плаќаат на првиот и вториот пензиски фонд одговорни за исплата на пензиите. Не постојат дополнителни обврски во врска со овие пензиски планови.

Краткорочни користи за вработените

Краткорочните користи за вработените се мерат на недисконтирана основа и се признаваат кога соодветната услуга ќе се добие. Друштвото признава обврска и расход за износот кој што се очекува да биде исплатен како краткорочен бонус во пари или како удел во добивката и доколку Друштвото има сегашна правна или изведена обврска да врши такви исплати како резултат на услуги дадени во минатиот период и доколку обврската може да се процени веродостојно. Друштвото исплаќа на вработените краткорочни користи на вработените согласно законската регулатива, како и надоместок за неискористен годишен одмор.

Надоместоци за вработени (продолжува)

Обврски при пензионирање на вработените

Друштвото, согласно законската регулатива исплаќа посебна минимална сума на вработените при пензионирањето во износ еднаков на двомесечна просечна плата. Друштвото нема извршено резервирање за пресметан посебен минимален износ за пензионирање на вработените, бидејќи овој износ не е од материјално значење за финансиските извештаи.

2.18 Данок на додадена вредност

Приходите, трошоците и средствата се признаваат намалени за износот на данокот на додадена вредност, освен:

-Кога данокот на додадена вредност од набавка на средства или услуги не е надоместив од даночната власт, во кој случај данокот на додадена вредност се признава како дел од трошоците за стекнување на средството или како дел од трошокот каде што е соодветно; и

-Побарувања и обврски кои се искажани со вклучен износ на данокот на додадена вредност.

Нето износот на данокот на додадена вредност кој се надоместува од, или се плаќа на даночните органи се вклучува како дел од побарувањата или обврските во Извештајот за финансиската состојба.

2.19 Резервирања

Резервирање се признава кога Друштвото има тековна обврска како резултат на настан од минатото и постои веројатност дека ќе биде потребен одлив на средства кои вклучуваат економски користи за подмирување на обврската, а воедно ќе биде направена веродостојна проценка на износот на обврската. Резервирањата се проверуваат на секој датум на известување и се корегираат со цел да се рефлектира најдобрата тековна проценка. Кога ефектот на временската вредност на парите е материјален, износот на резервирањето претставува сегашна вредност на трошоците кои се очекува да се појават за подмирување на обврската. Резервирања не се признаваат за идни загуби од работење.

2.20 Признавање на приходи и расходи

Приходот се состои од приходи од продажба на производи и од извршени услуги. Приходот од главните производи и услуги е прикажан во Белешка 15.

Приходот се евидентира/признава според објективната вредност на надоместоците кои Друштвото ги примило или очекува да ги прими од продажба на производи или обезбедување на услуги без данок на продажба, рабат и продажни дисконти.

Друштвото го применува критериумот за признавање на приходот кој е претставен подолу при секој засебен дел од продажната трансакција за да може да ја прикаже природата на трансакцијата. Надоместокот кој се добива од овие трансакции се евидентира како посебна компонента земајќи ја во предвид објективната вредност на секоја компонента.

Приходот се признава кога истиот може да се измери, кога е веројатна наплатата, трошокот кој е направен или може да биде направен, реално може да се измери и кога се исполнети сите критериуми за различните активности на Друштвото. Овие критериуми се засноваат врз база на производите и услугите кои им се обезбедуваат на купувачите и условите од договорот кај секој случај како и подолу наведеното:

Признавање на приходи и расходи (продолжува)

Приходи од продажба - продажба на големо- мермерни блокови и плочи

Приходот од продажба на производи се признава во моментот на испорака до корисникот, кога приходот може да се пресмета, кога е сигурно дека ќе има финансиски прилив и кога се исполнети специфични критериуми во однос на активностите на Друштвото. Приходите не се сметаат разумно мерливи се додека сите услови поврзани со продажбата не се исполнети.

Приход од обезбедување на услуги

Приходот од обезбедување на услуги се признава за периодот во кој се обезбедуваат услугите и се евидентира според степенот на завршување кога истиот може со сигурност да биде измерен. Степенот на завршување се одредува врз основа на проверка на извршената работа.

Приход од камата

Приходот од каматата се евидентира пропорционално на времето што го рефлектира ефективниот принос на средствата.

Расходи од деловното работење

Расходите од деловното работење се признаваат во моментот на искористувањето на услугите односно во периодот на нивното настанување.

Пребивање на приходите и расходите

Во текот на своето редовно работење, Друштвото учествува во други трансакции кои не генерираат приходи, туку се инцидентни во однос на главните активности кои генерираат приходи, Друштвото ги презентира резултатите од таквите трансакции преку пребивање на секој приход со соодветните расходи кои произлегуваат од истата трансакција, кога ова презентирање ја одразува суштината на трансакциите или настаните.

2.21 Преземени и неизвесни обврски

Не се евидентирани неизвесни обврски во финансиските извештаи. Тие се објавуваат доколку постои веројатност за одлив на средства кои вклучуваат економски користи. Неизвесните средства не се евидентирани во финансиските извештаи, но се објавуваат кога постои веројатност за прилив на економски користи.

Износот на неизвесна загуба се евидентира како резервирања доколку е веројатно дека идните настани ќе потврдат постоење на обврска на денот на известување и кога може да се направи разумна проценка на износот на загубата.

2.22 Трансакции со поврзани субјекти

Поврзани субјекти се оние каде што еден од субјектите го контролира другиот или има значително влијание врз финансиските или деловните одлуки на другиот субјект.

2.23 Известување по оперативни сегменти

Сегмент претставува посебна група на средства и деловни активности со кои се обезбедуваат производи или услуги кои подлежат на ризик и награди и се различни од другите сегменти. Географскиот сегмент обезбедува производи и услуги во одредено економско опкружување кое е подложно на ризици кои се разликуваат од ризиците кај други географски сегменти.

2.24 Настани по датумот на известување

Настаните по завршетокот на годината кои обезбедуваат дополнителни информации во врска со состојбата на субјектот на денот на известување (настани за кои може да се врши корегирање) се рефлектирани во финансиските извештаи. Настаните по завршетокот на годината за кои не може да се врши корегирање се прикажуваат во белешките во случај кога се материјално значајни.

3 Управување со финансиски ризици

3.1 Фактори на финансиски ризици

Деловните активности на Друштвото се изложени на различни финансиски ризици, вклучувајќи кредитен ризик, како и ризици поврзани со ефектите од промените во девизните курсеви и каматните стапки. Управувањето со ризици на Друштвото се фокусира на непредвидливоста на пазарите и се стреми кон минимизирање на потенцијалните негативни ефекти врз успешноста на деловното работење на Друштвото.

Управувањето со ризици на Друштвото го врши Одборот на директори врз основа на претходно одобрени документирани политики и процедури кои го опфаќаат целокупното управување со ризици, како и специфичните подрачја, како што се ризикот од курсни разлики, каматниот ризик, кредитниот ризик, употребата на соодветни хартии од вредност и вложување на вишок ликвидни средства.

3.2 Пазарни ризици

Ризик од курсни разлики

Друштвото има деловни активности на меѓународни пазари и е изложено на ризици од курсни разлики кои произлегуваат од изложеност кон различни валути, посебно во однос на Еврото. Друштвото не користи инструменти за обезбедување од ризик од курсни разлики. Одборот на директори на Друштвото е одговорен за одржување на соодветна нето позиција за секоја валута поединечно, како и вкупно за сите валути и неговите операции се следат дневно од страна на Раководството.

Евидентираната вредност на монетарните средства и обврски на Друштвото деноминирани во странски валута е како што следи:

Средства		2023	2022
		000 МКД	000 МКД
Парични средства и еквиваленти	ЕУР	174,218	381,849
Финансиски побарувања	ЕУР	186,854	326,425
Побарувања од купувачи - странски купувачи	ЕУР	614,673	541,309
Побарувања од купувачи - странски купувачи	УСД	460	19
		976,205	1,249,602
Обврски			
Обврски кон добавувачи - странски добавувачи	ЕУР	(33,251)	(10,146)
		(33,251)	(10,146)

Анализа на сензитивноста на странската валута

		Нето износ во МКД	+1%	+5%	-1%	-5%
31 декември 2023						
ЕУР	942,494	9,425	-	(9,425)	-	
УСД	460	-	23	-	(23)	
Добивка или загуба		942,954	9,425	23	(9,425)	(23)
		Нето износ во МКД	+1%	+5%	-1%	-5%
31 декември 2022						
ЕУР	1,239,437	12,394	-	(12,394)	-	
УСД	19	-	1	-	(1)	
Добивка или загуба		1,239,456	12,394	1	(12,394)	(1)

Пазарни ризици (продолжува)
Ризик од курсни разлики (продолжува)

Анализата на сензитивноста ги вклучува единствено монетарните ставки деноминирани во странска валута на крајот на годината, при што се врши корекција на нивната вредност при промена на курсот на еврото за 1% додека на останатите странски валути се врши корекција за 5%. Позитивниот, односно негативниот износ означува зголемување/намалување на добивката или останатиот капитал, кој што се јавува во случај доколку денарот ја намали/зголеми својата вредност во однос на еврото за +/- 1%. додека пак за останатите странски валути за +/- 5%.

Ризик од каматни стапки

Ризик од каматни стапки претставува ризик дека објективната вредност или идните парични текови на финансиските инструменти ќе имаат промени поради промени во вредноста на пазарните каматни стапки. Друштвото е изложено на ризици поради промени на пазарните каматни стапки најмногу поради долгорочната обврска на Друштвото по основ на долг со варијабилна каматна стапка. Раководството на Друштвото е во најголема мерка одговорно за дневно следење на состојбата на ризикот од нето каматни стапки и одредува лимити за намалување на потенцијалот од каматна неусогласеност.

Следната табела ја прикажува изложеноста на Друштвото на ризици од каматни стапки:

	2023 000 МКД	2022 000 МКД
Средства		
<i>Без каматна стапка:</i>		
Побарувања од купувачи и останати побарувања	614,255	541,473
Парични средства и еквиваленти	15	12
	614,270	541,485
<i>Со фиксна каматна стапка:</i>		
Депозити во банка	186,854	326,425
Парични средства и еквиваленти	187,005	397,014
	373,859	723,439
Вкупно средства	988,129	1,264,924
Обврски		
<i>Без каматна стапка:</i>		
Обврски кон добавувачи и останати обврски	76,709	58,148
	76,709	58,148
<i>Со променлива каматна стапка:</i>		
Обврски за лизинг	3,447	-
	3,447	
Каматна сензитивност	80,156	58,148

Анализа на сензитивноста на каматните стапки

На 31 декември 2023	Нето износ во 000 МКД	2%	-2%
Позајмици со променлива каматна стапка	(3,447)	(69)	69
На 31 декември 2022	Нето износ во 000 МКД	2%	-2%
Позајмици со променлива каматна стапка	-	-	-

3.3 Кредитен ризик

Кредитен ризик е ризик од финансиски загуби на Друштвото доколку клиентот или другата страна на финансиските инструменти не си ги исполни обврските од договорот и најчесто настанува од побарувањата од купувачите. Изложеноста на Друштвото на кредитни ризици зависи од индивидуалните карактеристики на секој купувач.

Друштвото има воспоставено политики за продажба на производи и услуги на клиенти со соодветна кредитна историја. Друштвото има политики кои го ограничуваат износот на кредитната изложеност на неговите клиенти. Максималната изложеност на Друштвото на ризик од кредитирање е претставена со евидентираниот износ на секое финансиско средство во Извештајот за финансиска состојба.

Друштвото утврдува надоместок за оштетување кој претставува проценка за направени трошоци во однос на побарувањата од купувачи што се однесува на одредени загуби поврзани со индивидуално значајни изложувања. Побарувањата од странските купувачи се наплатуваат преку акредитиви кои доспеваат до 90 дена. Максималната изложеност на Друштвото на кредитен ризик е претставена со евидентираниот износ на секое финансиско средство во Извештајот за финансиска состојба како што е прикажано подолу:

	2023	2022
Класи на финансиски средства - евидентирана вредност(во 000 МКД):		
Кредити и побарувања		
Парични средства и еквиваленти	187,020	397,026
Финансиски побарувања	186,854	326,425
Побарувања од купувачи и останати побарувања	614,255	541,473
	988,129	1,264,924

Кредитниот ризик за паричните средства и еквиваленти не е од материјално значајна вредност затоа што договорните страни се угледни банки со високо ниво на надворешно кредитирање.

Друштвото ја обезбедува својата кредитна изложеност кон клиентите со банкарски гаранции, акредитиви, парични депозити, авансни плаќања итн. Иако Друштвото има значајна кредитна изложеност кон кинеските комитенти околу 89% од продажбата (го вклучува Хонг Конг, 2022: кинеските комитенти околу 80% од продажбата), избраните дистрибутери се претежно извозно ориентирани, факт кој ја минимизира изложеноста на ризик на кинескиот пазар. Според сознанијата, големите потрошувачи на Друштвото, до денес, не доживеале значителни финансиски потешкотии. Кредитниот квалитет на побарувањата од купувачите на 31 декември 2023 година се смета за добар. Кредитниот квалитет на побарувањата од купувачите и дадените аванси со состојба на датумот на Извештајот за финансиска состојба е обелоденет во Белешка 9.

3.4 Ликвидносен ризик

Друштвото ги контролира потребите за ликвидност преку внимателно следење на планираните плаќања на долговите за долгорочни финансиски обврски како и со планирање на паричниот прилив и одлив кој се очекува во секојдневното работење. Потребите за ликвидност се набљудуваат во различни временски интервали. Побарувањата на нето парични средства се споредуваат со расположливите средства за позајмување за да се утврди дали постои недостиг на средства. Оваа анализа покажува дали расположливите средства за позајмување се очекува да бидат доволни во предвидениот период. Друштвото чува парични средства кои овозможуваат управување со потребите од ликвидност за минимален период од 30 денови. Управувањето со долгорочните потреби од ликвидност се врши со помош на средства од кредитни линии.

Ликвидосен ризик (продолжува)

Со состојба на 31 декември 2023 и 2022 година, договорната доспеаност на обврските на Друштвото (вклучувајќи исплата на камати, доколку е применливо) е прикажана во следната табела:

На 31 декември 2023	Тековни		Нетековни
	1 до 12 месеци (000 МКД)	1 до 5 години (000 МКД)	Над 5 години (000 МКД)
Финансиски лизинг	919	2,528	-
Обврски кон добавувачи и останати обврски	76,709	-	-
	77,628	2,528	-

На 31 декември 2022	Тековни		Нетековни
	1 до 12 месеци (000 МКД)	1 до 5 години (000 МКД)	Над 5 години (000 МКД)
Обврски кон добавувачи и останати обврски	58,149	-	-
	58,149	-	-

Наведените износи го рефлектираат договорниот недисконтиран паричен тек кој може да се разликува од евидентираната вредност на обврските на датумот на издавање на извештајот.

3.5 Управување со ризик на капитал

Целите на Друштвото при управување со капиталот се следните :

- Овозможување на Друштвото да продолжи со понатамошна континуирана деловна активност со цел да обезбеди приход за акционерите и бенефиции за други заинтересирани лица;
- Да одржи оптимална структура на капиталот со цел намалување на трошокот на капиталот.

Со цел да ја одржи или прилагоди структурата на својот капитал, Друштвото може да изврши корекција на износот на дивиденди исплатени на акционерите, да врати капитал на акционерите, да издаде нови акции или да продаде средства за да го намали долгот.

Показател на задолженост

Структурата на капиталот на Друштвото се состои од обврски, пари и парични еквиваленти и капитал, кој се состои од акционерски капитал, резерви, ревалоризациони вишоци и акумулирана добивка. Раководството ја анализира структурата на капиталот на годишна основа како однос на нето обврските по кредити во однос со вкупниот капитал.

Нето обврските по позајмици се пресметани како вкупни обврски по позајмици намалени за износот на паричните средства и паричните еквиваленти.

Показателот на задолженоста на крајот на годината е прикажан како што следи:

	2023 (000 МКД)	2022 (000 МКД)
Обврски за лизинг	3,447	-
Парични средства и еквиваленти и финансиски побарувања	(373,874)	(723,451)
Нето обврски	(370,427)	(723,451)
Акционерски капитал	2,192,664	2,519,697
Показател на задолженост	-	-

3.6 Проценка на објективната вредност

Објективна вредност претставува вредност за која едно средство може да биде заменето или некоја обврска подмирена под нормални комерцијални услови. На 31 декември 2023 и 2022 година не е презентирани финансиски инструмент по објективна вредност.

3.6.1 Финансиски инструменти кои не се евидентирани по објективна вредност

Следната табела ја прикажува евидентираната вредност и објективната вредност на оние финансиски средства и обврски кои во Извештајот на финансиската состојба не се евидентирани според објективната вредност:

	Евидентирана вредност		Објективна вредност	
	2023 (000 МКД)	2022 (000 МКД)	2023 (000 МКД)	2022 (000 МКД)
Средства				
Побарувања од купувачи, нето	614,255	541,473	614,255	541,473
Финансиски побарувања	186,854	326,425	186,854	326,425
Парични средства и еквиваленти	187,020	397,026	187,020	397,026
Вкупно средства	988,129	1,264,924	988,129	1,264,924
Обврски				
Обврски за лизинг	3,447	-	3,447	-
Обврски кон добавувачи и останати обврски	76,709	58,149	76,709	58,149
Вкупно обврски	80,156	58,149	80,156	58,149

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се мерат по амортизирана набавна вредност намалена за резервирање поради оштетување. Нивната објективна вредност е еднаква со нивната евидентирана вредност поради краткорочното доспевање.

Останати финансиски средства

Објективната вредност на монетарните средства кои ги вклучуваат паричните средства и еквиваленти се смета дека е приближна на нивната евидентирана вредност поради доспеаноста која е пократка од 3 месеци.

Обврски кон добавувачи и обврски од позајмици

Објективната вредност на обврските кон добавувачи и останатите обврски е приближна на евидентираната вредност поради нивното краткорочно доспевање. Објективната вредност на позајмиците со варијабилна каматна стапка е приближна на евидентираната вредност поради прилагодувањата на каматните стапки за специфични финансиски обврски кон пазарните каматни стапки за слични инструменти.

4   **Значајни сметководствени проценки**

При примената на сметководствените политики на Друштвото, опишани во Белешка 2 од Раководството на Друштвото се бара да врши проценки и прави претпоставки за евидентираните износи на средствата и обврските кои не се јасно воочливи од други извори. Проценките и придружните претпоставки се засновуваат на минати искуства и други фактори, за кои се смета дека се релевантни. При тоа, фактичките резултати може да отстапуваат од таквите проценки.

Проценките и главните претпоставки се проверуваат тековно. Ревидираните сметководствени проценки се признаваат во периодот во кој истите се ревидирани доколку таквото ревидирање влијае само за или во тој период, како и за идни периоди, доколку ревидирањата влијаат за тековниот и идните периоди.

Несигурност во проценките

Оштетување на нефинансиски средства

При проценка на исправката на вредноста, Раководството го проценува надоместливиот износ на секое средство или групи кои генерираат готовина врз основа на очекуваните идни парични текови и примена на каматна стапка за нивно дисконтирање. Овие претпоставки, Друштвото ги проверува на годишно ниво. Несигурноста за проценка се однесува на претпоставки за идните резултати од работењето и утврдување на соодветна стапка за дисконтирање. Раководството на Компанијата го зеде во предвид целокупното влијание на КОВИД-19 и глобална политичка – економска и енергетска криза при проценка на исправката на вредноста и смета дека нема ефект врз исправката на вредноста на средствата.

Оштетување на финансиски средства

Оштетување на побарувања од купувачи и останати побарувања

Друштвото пресметува оштетување на побарувања од купувачи и останати побарувања врз основа на проценети загуби што резултираат од неможноста на купувачите да ги извршат бараните плаќања. Проценката се базира на старосната структура на побарувањата од купувачи и отпишувањата во минатото, кредитоспособноста на купувачите и промените во условите за плаќање на купувачите, кога се евалуира адекватноста на загубата поради оштетување за спорните побарувања. Тука се вклучени претпоставки за однесувањето на купувачите во иднина и резултирчката наплата во иднина. Ако се влошува финансиската состојба на купувачите, реалното отпишување на тековно постоечките побарувања може да биде поголемо од очекуваното и може да го надмине нивото на досега признатите загуби поради оштетување. Во текот на 2023 година не се направени промени во претходно користените претпоставки.

Корисниот век на средствата кои се амортизираат

Раководството врши проверка на корисниот век на средствата кои се амортизираат на секој датум на известување. Раководството проценило дека корисниот век го претставува очекуваното користење на средството. Евидентираните износи се анализирани во Белешка 5 и 6. Сепак, фактичките резултати може да се разликуваат поради технолошката застареност.

Залихи

Залихите се вреднувани по пониската помеѓу набавната и нето реализационата вредност. При процената на нето реализационата вредност, клучни претпоставки кои ги користи Друштвото се проценетите трошоци за продажба и очекуваната продажна цена. Овие претпоставки, Друштвото ги проверува на годишно ниво. Друштвото ги зема предвид најобјективните докази / податоци кои се на располагање во периодот кога се правени проценките.

Резервирања

Резервирањата се проверуваат на секој датум на Извештајот за финансиската состојба и се коригираат со цел да се рефлектира најдобрата тековна проценка. Кога ефектот на времената вредност на парите е материјален, износот на резервирањето претставува сегашна вредност на трошоците кои се очекува да се појават за подмирување на обврската. Во текот на 2023 година не се направени промени во претходно користените претпоставки.

5 Недвижности, постројки и опрема

	Земјиште и згради	Машини и опрема	Инвестиции во тек	Вкупно
На 01 јануари 2022				
Набавна вредност	416,425	1,770,681	33,343	2,220,449
Исправка на вредноста и оштетување	(200,685)	(1,120,374)	-	(1,321,059)
Нето евидентирана вредност	215,740	650,307	33,343	899,390
Година што завршува на 31 декември 2022				
Почетна нето евидентирана вредност	215,740	650,307	33,343	899,390
Набавки, нето од трансфери од инв. во тек	37,438	77,639	(12,112)	102,965
Отуѓувања, нето	(842)	(1,985)	-	(2,827)
(Депрецијација) за годината	(11,155)	(104,261)	-	(115,416)
Крајна нето евидентирана вредност	241,181	621,700	21,231	884,112
На 31 декември 2022 / 01 јануари 2023				
Набавна вредност	449,065	1,840,108	21,231	2,310,404
Исправка на вредноста и оштетување	(207,884)	(1,218,408)	-	(1,426,292)
Нето евидентирана вредност	241,181	621,700	21,231	884,112
Година што завршува на 31 декември 2023				
Почетна нето евидентирана вредност	241,181	621,700	21,231	884,112
Набавки, нето од трансфери од инв. во тек	3,814	160,712	(20,983)	143,543
Отуѓувања, нето	-	(81)	-	(81)
(Депрецијација) за годината	(11,697)	(113,331)	-	(125,028)
Крајна нето евидентирана вредност	233,298	669,000	248	902,546
На 31 декември 2023				
Набавна вредност	452,879	1,999,635	248	2,452,762
Исправка на вредноста и оштетување	(219,581)	(1,330,635)	-	(1,550,216)
Нето евидентирана вредност	233,298	669,000	248	902,546

Отуѓувања

Во текот на 2023 година, Друштвото расходува опрема и компјутерски хардвер чија нето сегашна вредност изнесува 81 илјади денари (2022: 1,580 илјади денари) од кои 57 илјади денари се вклучени во цена на чинење на продажбата, а останатите 24 илјади денари во административни и продажни трошоци (види Белешка 18).

Во текот на 2023 година, Друштвото продаде транспортни средства и опрема чија нето сегашна вредност изнесува 0 илјади денари (2022: 1,246 илјади денари). Продажната вредност на продадената опрема изнесува 129 илјади денари (2022: 1,618 илјади денари). Остварена е добивка од овие трансакции во износ од 129 илјади денари (2022: 371 илјади денари), која е вклучена во останати деловни приходи (види Белешка 20).

Инвестиции во тек

На 31 декември 2023 година, инвестициите во тек во износ од 248 илјади денари (2022: 21,231 илјади денари) се однесуваат на трошоците за реновирање во рамките на фабриката и набавка на една потопна пумпа за во фабриката (2022: реновирање во рамките на фабриката, набавка на еден багер на гасеници и поголеми ремонти на опремата).

Залог врз недвижностите, постројките и опремата

Со состојба на ден 31 декември 2023, Друштвото има дадено заложни права - хипотеки врз дел од своите недвижности. На датумот на известување, нето евидентираната вредност изнесува 102,677 илјади денари, додека нивната проценета вредност изнесува 237,491 илјади денари (2022: 205,563 илјади денари) (види Белешка 27).

Недвижности, постројки и опрема (продолжува)

Моторни возила под финансиски наем

Набавната и исправката на вредноста на моторните возила набавени по пат на финансиски наем со состојба на 31 декември 2023 и 2022 година година е како што следи:

	2023	2022
Набавна вредност	4,159	-
Акумулирана амортизација	(260)	-
Нето евидентирана вредност	3,899	-

6 Нематеријални средства

	Софтвер	Трговски знаци	Средства за истраж. и развој	Немат. сред. во подготовка	Вкупно
На 1 јануари 2022					
Набавна вредност	16,947	14,799	193,017	1,216	225,979
Исправка на вредноста	(14,151)	(11,743)	(125,372)	-	(151,266)
Нето евидентирана вредност	2,796	3,056	67,645	1,216	74,713
Година што завршува на 31 декември 2022					
Почетна нето евидент.вредност	2,796	3,056	67,645	1,216	74,713
Набавки, нето од преноси од инвестиции во тек	670	1,937	8,991	(256)	11,342
(Амортизација) за годината	(1,354)	(930)	(13,594)	-	(15,878)
Нето евидентирана вредност	2,112	4,063	63,042	960	70,177
На 31 декември 2022 / 1 јануари 2023					
Набавна вредност	17,617	16,736	202,008	960	237,321
Исправка на вредноста	(15,505)	(12,673)	(138,966)	-	(167,144)
Нето евидентирана вредност	2,112	4,063	63,042	960	70,177
Година што завршува на 31 декември 2023					
Почетна нето евидент.вредност	2,112	4,063	63,042	960	70,177
Набавки, нето од преноси од инвестиции во тек	-	2,846	527	(663)	2,710
(Амортизација) за годината	(1,364)	(1,642)	(11,497)	-	(14,503)
Нето евидентирана вредност	748	5,267	52,072	297	58,384
На 31 декември 2023					
Набавна вредност	17,617	19,582	202,535	297	240,031
Исправка на вредноста	(16,869)	(14,315)	(150,463)	-	(181,647)
Нето евидентирана вредност	748	5,267	52,072	297	58,384

Средства за истражување и развој

Со состојба на 31 декември 2023 година, салдото на средствата за истражување и развој во износ од 52,072 илјади денари (2022: 63,042 илјади денари) вклучува трошоци за отварање на нови рудни подрачја со преостанат период на амортизација од 7 години, како и геофизичко истражување и подготовка на 10-годишен план за рудникот.

Нематеријални средства во подготовка

Со состојба на 31 декември 2023 година, салдото на нематеријалните средства во подготовка изнесува 297 илјади денари (2022: 960 илјади денари) и се однесува на проекти за рудникот и новата веб страна на компанијата.

Нематеријални средства (продолжува)

Алоцијата на трошокот за депрецијација и амортизација

Од вкупната амортизација и депрецијација за годината што заврши на 31 декември 2023 во износ од 139,531 илјади денари (2022: 131,294 илјади денари) обелоденето во Белешката 23, износот од 133,464 илјади денари (2022: 126,255 илјади денари) е алоциран во цена на чинење на продажбата, додека преостанатите 6,067 илјади денари (2022: 5,039 илјади денари) - во административни и продажни трошоци (види Белешка 18).

7 Финансиски инструменти по категории

Евидентираниите вредности на финансиските средства и обврски на Друштвото признаени на датумот на Извештајот за финансиска состојба за објавените периоди можат исто така да бидат категоризирани на следниов начин:

	2023	2022
Средства		
Кредити и побарувања		
Побарувања од купувачи и останати побарувања	614,255	541,473
Финансиски побарувања	186,854	326,425
Парични средства и еквиваленти	187,020	397,026
	988,129	1,264,924
Обврски		
Останатите финансиски обврски по амортизирана набавна вредност		
Обврски за лизинг	3,447	-
Обврски кон добавувачи и останати обврски	76,709	58,149
	80,156	58,149

8 Залихи

	2023	2022
Производство во тек	161,241	187,574
Готови производи	85,661	63,356
Резервни делови	48,253	50,230
Суровини	17,289	16,781
Трговски стоки	4,518	4,518
Останато	267	1,612
	317,229	324,071

Во текот на 2023 година, Друштвото призна трошок за растур, расипување и крш во износ од 4,863 илјади денари (2022: 9,590 илјади денари) и кусоци во износ од 798 илјади денари (2022: 753 илјади денари) вклучен во административни и продажни трошоци (види Белешка 18 и 23).

Понатаму во текот на 2023 година, Друштвото изврши проценка на нето реализационата вредност на залихите врз основа на што ја намали нивната вредност во вкупен износ од 30,977 илјади денари (2022: 10,619 илјади денари). Нето износ од 20,265 илјади денари (2022: 10,511 илјади денари), намален за приходи од исправка на вредноста на претходно отпишани залихи во износ од 10,712 илјади денари (2022: 108 илјади денари) се признаени во рамките на административни и продажни трошоци (види Белешка 18 и 23).

Во текот на 2023 година, Друштвото изврши проценка на нето реализационата вредност на резервните делови и материјалите врз основа на што ја намали нивната вредност во вкупен износ од 5,213 илјади денари (според проценка во 2022: 3,597 илјади денари) (види Белешка 23), признаени во административни и продажни трошоци (види Белешка 18).

Залихи (продолжува)

Трошокот на залихите на суровините, материјалите, резервните делови и останатите залихи, вклучен во цената на чинење на продажбата за годината што заврши на 31 декември 2023 изнесува 244,545 илјади денари (2022: 262,513 илјади денари).

9 Побарувања од купувачи и останати побарувања

	2023	2022
Побарувања од купувачи		
Домашни купувачи	1,598	1,534
Странски купувачи	392,337	428,851
Побарувања од поврзани субјекти (види Белешка 24)	222,795	112,477
	616,730	542,862
Намалено за: резервирања за оштетување	(4,259)	(4,274)
	612,471	538,588
Останати побарувања		
Однапред платен ДДВ	13,023	14,956
Одложени трошоци	2,115	1,706
Аванси на добавувачи	2,062	34,776
Останати тековни побарувања	1,784	2,885
	18,984	54,323
Побарувања од купувачи и останати побарувања	631,455	592,911

Со состојба на 31 декември 2023 година кредитниот квалитет на портфолиото на побарувањата од купувачите и авансите кон добавувачите на Друштвото е како што следи:

	Недоспеани и неоштетени	Доспеани но неоштетени	Оштетени	Вкупно
Набавна вредност	408,988	203,483	4,259	616,730
Намалено за резервирање поради оштетување	-	-	(4,259)	(4,259)
	408,988	203,483	-	612,471

Со состојба на 31 декември 2022 година кредитниот квалитет на портфолиото на побарувањата од купувачите и авансите кон добавувачите на Друштвото е како што следи:

	Недоспеани и неоштетени	Доспеани но неоштетени	Оштетени	Вкупно
Набавна вредност	481,021	57,567	4,274	542,862
Намалено за резервирање поради оштетување	-	-	(4,274)	(4,274)
	481,021	57,567	-	538,588

Анализата на старосната структура на доспеани но неоштетени побарувања од купувачите и аванси на добавувачи со состојба на 31 декември 2023 година е како што следи:

	Домашни	Странски	Вкупно
До 1 година	79	192,604	192,683
Над 1 година	-	10,800	10,800
	79	203,404	203,483

Анализата на старосната структура на доспеани но неоштетени побарувања од купувачите и аванси на добавувачи со состојба на 31 декември 2022 година е како што следи:

	Домашни	Странски	Вкупно
До 1 година	30	57,537	57,567
Над 1 година	-	-	-
	30	57,537	57,567

Побарувања од купувачи и останати побарувања (продолжува)

Промените во сметката на резервирање поради оштетување на побарувањата од купувачите за годините коишто завршуваат на 31 декември 2023 и 2022 се како што следи:

	2023	2022
На 1 јануари	4,274	4,328
Отпис на оштетени претходно целосно резервирани побарувања	(1)	(68)
Ослободување на претходно резервирани поб. (Белешка 20)	(16)	(2)
Тековен расход од оштетување на побарувања (Белешка 18)	1	22
Курсни разлики	1	(6)
На 31 декември	4,259	4,274

Со состојба на 31 декември 2023 година, и врз основа на проценка на раководството, Друштвото изврши отпис на целосно ненаплатливи побарувања од купувачи непосредно на товар на тековните расходи, во износ од 1 илјада денари (2022: 1,944 илјади денари) (Белешка 18).

10 Финансиски побарувања

	2023	2022
Депозити во:		
Стопанска Банка АД Скопје	-	141,434
Прокредит Банка АД Скопје	186,854	184,991
	186,854	326,425

11 Парични средства и еквиваленти

	2023	2022
Денарски и девизни сметки во банки	187,005	397,014
Готовина во благајна	15	12
	187,020	397,026

12 Капитал

Акционерски капитал

	Број на акции	Номин.вред. (000 МКД)	Вкупно (000 МКД)
Одобрени, издадени и во целост платени обични акции со номинална вредност од 1 Евро по акција	4,686,858	285,761	285,761
На 31 декември 2023 и 2022	4,686,858	285,761	285,761

Структурата на акционерскиот капитал со состојба на 31 декември 2023 и 2022 година, е како што следи:

	Број на акции	Износ во евра	%
Stone Works Holdings Cooperatief U.A. Netherlands	4,182,888	4,182,888	89,25
Piraeus Bank S.A. ³	468,700	468,700	10.00
Останати – малцинско учество	35,270	35,270	0,75
	4,686,858	4,686,858	100.00

Сите издадени акции се целосно платени. Имателите на обичните акции имаат право на глас во Собранието на Друштвото, право на исплата на дел од добивката и право на исплата на дел од остатокот од ликвидационата односно стечајната маса на Друштвото.

³ Во својство на издавачот на сертификати ELPIS

Капитал (продолжува)

Резерви

	Законски, статутарни и останати резерви	Резерви за реинвестирана добивка	Ревалоризац- иони резерви	Вкупно
На 01 јануари 2023	283,965	650,286	75,209	1,009,460
Рекласификација	7,180	(7,180)	-	-
Трансфер во резерви за реинвестирана добивка од акумулирана добивка	-	185,000	-	185,000
Трансфер од резерви за реинвестирана добивка во акумулирана добивка	-	(238,436)	-	(238,436)
Даночно ослободување	-	(59)	-	(59)
31 декември 2023	291,145	589,611	75,209	955,965
На 01 јануари 2022	283,965	534,691	75,209	893,865
Трансфер во резерви за реинвестирана добивка од акумулирана добивка	-	154,200	-	154,200
Трансфер од резерви за реинвестирана добивка во акумулирана добивка	-	(38,605)	-	(38,605)
31 декември 2022	283,965	650,286	75,209	1,009,460

Законски, статутарни и останати резерви

Законските и статутарните резерви, кои со состојба на 31 декември 2023 и 2022 изнесуваат 35,756 илјади денари, се создадени во текот на годините преку распределба на нето добивката по оданочување. Со одлука на Собранието на Друштвото, статутарните резерви можат да бидат претворени во основна главнина во полн износ, а законската резерва може да биде претворена во основна главнина само ако го надминува износот определен со закон.

Останатите резерви кои на 31 декември 2023 и 2022 изнесуваат 255,389 илјади денари, се создадени на 24 април 2017 година со одлука на Вонредно собрание на акционери број 02-2223/3, при што премиите за емитирани акции на Друштвото се пренесени во посебна резерва за зголемување на основната главнина на Друштвото. Тие единствено можат да се користат за зголемување на акционерскиот капитал.

Реинвестирана добивка

На 30 мај 2023 година, согласно Одлука на Годишно Собрание на акционери број 02-2325/5, дел од добивката на Друштвото за 2022 година во износ од 185,000 илјади денари беше распределена како Реинвестирана добивка и ќе биде искористена за финансирање на инвестиционата програма на Друштвото. Исто така, дел од Реинвестираната добивка во износ од 49,458 илјади денари што не беше искористена во 2022 е пренесена во акумулирана добивка.

На 20 април 2022 година, согласно Одлука на Годишно Собрание на акционери број 02-1705/5, дел од добивката на Друштвото за 2021 година во износ од 154,200 илјади денари беше распределена како Реинвестирана добивка и ќе биде искористена за финансирање на инвестиционата програма на Друштвото. Исто така, дел од Реинвестираната добивка во износ од 37,267 илјади денари што не беше искористена во 2021 е пренесена во акумулирана добивка.

Капитал (продолжува)

Ревалоризациони резерви

Ревалоризационите вишоци, кои со состојба на 31 декември 2023 и 2022 изнесуваат 75,209 илјади денари се иницијално создадени во текот на 2002 година, врз основа на извршена независна проценка на недвижностите, постројките и опремата на Друштвото. Последователните промени (префрлувања во нераспределена добивка) се однесуваат на делот на ревалоризационите вишоци вклучени во продадените недвижности, постројки и опрема.

Дивиденди

На 11 декември 2023 година, согласно Одлука на Собрание на акционери број 02-5470/2, акумулираните добивки остварени до 31 декември 2022 година во износ од 1,170,261 илјади денари се распределени за исплата на дивиденди. Во периодот заклучно со 31 декември 2023 година Друштвото исплати дивиденди на своите акционери во вкупен нето износ од 1,170,013 илјади денари и 12,549 илјади денари данок на исплатени дивиденди.

На 20 април 2022 година, согласно Одлука на Годишно Собрание на акционери број 02-1705/6, акумулираните добивки остварени до 31 декември 2020 година и дел од добивката од 2021 година во износ од 988,913 илјади денари се распределени за исплата на дивиденди. Во периодот заклучно со 31 декември 2022 година Друштвото исплати дивиденди на своите акционери во вкупен нето износ од 978,100 илјади денари од кои 10,615 илјади денари данок на исплатени дивиденди.

13 Обврски за лизинг

	2023	2022
Обврски за финансиски лизинг	3,447	-
Намалено за тековна доспеаност	(919)	-
Долгорочни обврски за финансиски лизинг	2,528	-

14 Обврски кон добавувачи и останати обврски

	2023	2022
Обврски кон добавувачи		
Домашни добавувачи	23,227	30,019
Странски добавувачи	33,251	10,146
Обврски кон поврзани субјекти (види Белешка 24)	-	-
	56,478	40,165
Останати тековни обврски		
Обврски кон вработените и раководството	19,611	17,498
Пресметани одложени обврски	8,710	5,274
Аванси од купувачи	1,065	6,572
Обврски по дивиденди (нето од поврзани даноци)	517	382
Останато	103	104
	30,006	20,830
Вкупно обврски кон добавувачи и останати обврски	86,484	69,995

15 Обврски кон државни институции

	2023	2022
Надомест за концесија и други давачки	5,679	5,338
Данок по задршка	392	4
Обврски за персонален данок	251	195
	6,322	5,537

16 Приходи од продажба	2023	2022
Домашен Пазар	8,763	6,038
Странски пазари:		
-Кина ⁴	1,602,599	1,490,939
-Грција	149,627	329,062
-Балкан	32,078	21,888
-Останати пазари	8,363	24,089
Вкупна продажба на странски пазари	1,792,667	1,865,978
Вкупно приходи од продажба	1,801,430	1,872,016

17 Цена на чинење на продажбата	2023	2022
Залиха на готови производи и недовршено п/во на 1 јануари	250,930	249,824
Зголемено за: Вкупно производство за годината завршена на 31 декември	656,249	662,948
Зголемено за: Ослободување на вредноста на претходно отпишани залихи	391	1,460
Зголемено за: Приходи од исправка на вредноста на потрошените застарени материјали и резервни делови	321	833
Зголемено за: Трошоци на продадени различни материјали	21	339
Употреба на сопствени производи	(328)	(1,866)
Намалено за: Растур, расипување и крш (намалено за износот на ДДВ)	(4,121)	(8,127)
Кусоци (намалено за износот на ДДВ)	(689)	(650)
Намалено за: Расход од обезвреднување на залихи, нето (Белешка 8, 18, 23)	(20,265)	(10,511)
Расход од обезвреднување на застарени материјали и резервни делови (Белешка 8)	(5,213)	(3,597)
Намалено за: Приход од корекција на исправка на вредноста на продадените залихи	(391)	(1,460)
Намалено за: Приход од корекција на исправка на вредноста на потрошените застарени материјали и резервни делови	(321)	(833)
Намалено за: Залиха на гот.произв.и недовршено п/во на 31 декември	(246,902)	(250,930)
	629,682	637,430

⁴ Ја вклучува Кина и Хонг Конг

18 Административни и продажни трошоци

	2023		2022	
	Административни	Продажни	Административни	Продажни
Трошоци на вработени (Белешка 19)	37,769	9,059	36,996	8,799
Маркетинг и промоции	12,332	167	11,212	90
Професионални консултантски услуги	7,459	-	6,062	-
Услуги	5,174	1,269	4,203	1,353
Амортизација и депрецијација (Белешка 5 и 6)	5,141	926	4,305	734
Материјали, резервни делови и енергија	2,675	5,068	3,770	4,144
Користи на вработените	2,601	-	15,528	-
Даноци и останати надоместоци	1,352	133	1,086	126
Трошоци за оперативен наем	361	368	1,283	-
Транспорт на производи	-	117,329	-	151,395
Расход од обезвреднување на залихите (Белешка 8, 17, 23)	-	20,265	-	10,511
Расход од обезвреднување на застарени материјали и резервни делови (Белешка 8)	-	5,213	-	3,597
Растур, расипување и крш (Белешка 8, 23)	-	4,863	-	9,590
Кусоци (Белешка 8, 23)	-	798	-	753
Нето евидентирана вредност на отпишана опрема (Белешка 5)	-	24	-	1,580
Расход од оштетување и отпис на побарувања од купувачи (Белешка 9)	-	2	-	1,966
Останати трошоци и провизии	10,107	2,915	9,834	2,230
	84,971	168,399	94,279	196,868

19 Трошоци на вработени

	2023	2022
Нето плати	141,654	133,069
Персонален данок и задолжителни придонеси	72,490	62,363
Трошоци за деловни патувања	246	121
Останати надоместоци	30,726	30,909
	245,116	226,462

Од вкупните трошоци на вработените за годината која завршува на 31 декември 2023 износот од 198,288 илјади денари е алоциран во цена на чинење на продажбата (2022: 180,667 илјади денари), додека преостанатите 46,828 илјади денари (2022: 45,795 илјади денари) во административни и продажни трошоци (види Белешка 18).

20 Останати деловни приходи

	2023	2022
Приходи од префактурирање на транспорти трошоци и др. услуги	5,070	11,355
- минус: Трошоци поврзани со погоре наведените услуги	(4,646)	(10,962)
Продадени материјали	274	827
Отпис на обврски и вишоци по попис	195	5,805
Добивка од продадени недвижности, постројки и опрема (Бел. 5)	129	371
Приход од отпис на дивиденди	99	245
Приход од наплата на претходно резервирани побарувања (Бел. 9)	16	2
Приходи од наплата по судски одлуки	9	4
Приход од дополнително здравствено осигурување	-	529
Останати приходи	86	70
	1,232	8,246

21 Финансиски приходи и расходи

	2023	2022
Финансиски приходи		
Приходи по камати	4,299	1,636
Позитивни курсни разлики	11,995	7,465
	16,294	9,101
Финансиски расходи		
Трошоци по камати	(57)	(1)
Банкарски провизии	(5,164)	(5,265)
Негативни курсни разлики	(13,140)	(9,671)
	(18,361)	(14,937)
Финансиски (расходи), нето	(2,067)	(5,836)

22 Данок на добивка

Усогласувањето на данокот од добивка со добивката според Извештајот за сеопфатната добивка за 2023 и 2022 е како што следи:

	2023	2022
Добивка пред оданочување	917,543	945,849
Неодбитни трошоци за даночни цели	44,688	63,672
Приходи кои не подлежат на данок	(137,433)	(104,843)
На 31 декември	824,798	904,678
Данок по стапка од 10%	82,480	90,468
Намалување	(8,170)	(4,245)
Даночен расход	74,310	86,223
Ефктивна даночна стапка	8.10%	9.12%

23 Трошоци според нивната природа

	2023	2022
Трошоци за вработени (Бел. 19)	245,116	226,462
Енергија и вода	153,958	198,860
Амортизација и депрецијација (Бел. 5, 6)	139,531	131,294
Потрошени материјали, резервни делови и ситен инвентар	118,632	112,006
Транспорт на производи	117,329	151,395
Услуги	23,895	24,214
Расход од обезвреднување на залихи* (Бел. 8, 18)	20,265	10,511
Останати трошоци и провизии	13,020	12,064
Маркетинг и промоции	12,499	11,302
Даноци и останати надоместоци	8,429	7,373
Професионални консултантски услуги	7,459	6,062
Расход од обезвреднување на застарени материјали и резервни делови (Белешка 8)	5,213	3,597
Растур, расипување и крш (Белешка 8, 18)	4,863	9,590
Осигурување	2,863	2,614
Користи на вработените	2,601	15,528
Репрезентација	1,042	1,009
Кусоци (Белешка 8, 18)	798	753
Транспортни трошоци	745	767
Трошоци за оперативен наем (Белешка 27)	729	1,283
Нето евидентирана вредност на отпишана и продадена опрема (Бел. 5)	24	1,580
Расход од оштетување и отпис на побарувања (Бел. 9)	2	1,966
	879,013	930,230
Промена на вредноста на залихите на готов производ и недовршен производство (Белешки 8 и 17)	4,039	(1,653)
	883,052	928,577

Трошоци според нивната природа (продолжува)

*Расходот од обезвреднување на залихи во износ од 20,265 илјади денари (2022: 10,511 илјади денари) е прикажан во нето износ од признаени расходи 30,977 илјади денари (2022: 10,619 илјади денари) (Белешка 8) и приходи од исправка на вредноста на претходно отпишани залихи во износ од 10,712 илјади денари (2022: 108 илјади денари) (види Белешка 8).

24 Трансакции со поврзани субјекти

Табелата во продолжение го прикажува обемот и салдата од трансакциите со поврзаните субјекти со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2023 и 2022:

31 декември 2023	Побарувања	Обврски	Приходи	Набавки
Stone Works Holding Cooperatief U.A Netherlands	-	-	-	-
Pavlidis Single Member S.A Marble- Granite Greece	222,795	-	154,612	44,271
Краткорочни надоместоци за раководството				28,636
	222,795	-	154,612	72,907
31 декември 2022	Побарувања	Обврски	Приходи	Расходи
Stone Works Holding Cooperatief U.A Netherlands	-	-	-	-
Pavlidis S.A. Marble-Granite Drama Greece	112,477	-	341,913	4,218
Краткорочни надоместоци за раководството	-	-	-	27,995
	112,477	-	341,913	32,213

25 Заработувачка по акција

Основната, воедно и разводнетата заработувачка по акција е пресметана по пат на делење на добивката која припаѓа на имателите на обични акции со пондерираниот просечен број на обични акции во оптек во текот на годината.

	2023	2022
Добивка расположлива на акционерите на Друштвото	843,233	859,626
Просечен пондерирани број на обични акции (Бел 12)	4,686,858	4,686,858
Основна и разводнета заработувачка по акција (МКД по акција)	179.90	183.40

26 Неизвесни обврски

Гаранции

Обезбедените гаранции се како што следи:

	2023	2022
Издадени од Комерцијална Банка АД Скопје	1,900	1,900
	1,900	1,900

Корисник на гаранцијата е Министерството за Економија. Гаранцијата служи како сигурност дека Друштвото ќе ги плаќа навремено обврските кон корисникот.

Неизвесни обврски (продолжува)

Судски спорови

Со состојба на 31 декември 2023 година, проценетата денарска противвредност на судските постапки покренати против Друштвото изнесува вкупно 30,710 илјади денари (2022: 120 илјади денари). Не се антиципирани материјално значајни обврски кои би произлегле од овие судски постапки, бидејќи професионалните правни совети покажуваат дека нема веројатност за појава на значителни загуби.

Даночни инспекции

Заклучно со 31 декември 2023 година извршени се следните даночни инспекции од страна на даночните органи:

- За ДДВ до 30 јуни 2009; и освен контрола направена за јуни 2019
- За персонален данок на доход за периодот од 1 јануари 2007 до 31 декември 2008;
- За данок на добивка за периодот од 1 јануари 2007 до 31 декември 2012;
- За даноци на концесии до 31 декември 2011 освен контрола направена за периодот од 1 јануари 2018 до 31 март 2022;
- За данок по задршка до 31 март 2012.

За неревидираниот даночен период, постои ризик од утврдување на дополнителни даноци и евентуални санкции доколку биде извршена таква даночна инспекција. Друштвото врши редовна проценка на потенцијалните обврски кои се очекува да произлезат од даночните инспекции од изминатите години. Раководството смета дека износите кои би можеле да се појават нема да имаат значаен ефект врз финансиските резултати и пресметаниот данок на добивка.

Врз основа на измените во Законот за данок на добивка во 2023 година, со состојба на 31 декември 2023 година, Друштвото има обврска да изготви и чува (10 години) Извештај за трансферни цени за 2023 година и истиот да го достави на барање на УЈП во рок од 15 дена од приемот на барањето кое УЈП може да го достави по истекот на 30 дена од рокот за поднесување на даночен биланс почнувајќи од 15 април 2024 година („Службен весник на РСМ бр. 199/2023“), (за 2022 најдоцна до 30 септември 2023 година) согласно Правилникот за формата и содржината на Извештајот за трансферни цени, видовите методи за утврдување на цената на трансакцијата во согласност со принципот „дофат на рака“ и начинот на нивна примена („Службен весник на РСМ бр. 50/2019“). Извештајот за трансферни цени за 2022 беше изготвен и поднесен до 30 септември 2023. Друштвото изготви Извештај за трансферните цени и за 2023 година. Раководството на Друштвото оценува дека таквите износи што можат да се појават нема да имаат никаков материјален ефект врз финансиските извештаи и пријавените даноци.

27 Преземени обврски

Хипотеки

Обезбедените хипотеки со проценета вредност се како што следи:

	2023	2022
Недвижности, постројки и опрема	181,961	146,294
Машини и опрема	55,530	59,269
	237,491	205,563

Обезбедените хипотеки по нето сегашна вредност се како што следи:

	2023	2022
Недвижности, постројки и опрема	51,103	60,611
Машини и опрема	51,574	33,159
	102,677	93,770

Преземени обврски (продолжува)
Плаќања за оперативен наем

Со состојба на 31 декември 2023 и 2022 година, плаќањата за оперативен наем се однесуваат на наем на возила. Распоредот за плаќање на оперативниот наем е како што следи:

	2023	2022
Плаќања за оперативен наем		
Сегашна вредност на плаќањето:		
Во рок од 1 година	-	505
Во рок од 1-5 години	-	-
	-	505

Во текот на 2023 година, Друштвото призна трошоци за наеми во износ од 729 илјади денари (2022: 1,283 илјади денари) (Белешка 18 и 23).

28 Договори за концесија

Во текот на 2000 и 2001 година, Друштвото и Министерството за Економија на Република Северна Македонија потпишаа неколку договори за концесија за целите на истражување и експлоатација на локални наоѓалишта на ресурси за мермер. Согласно иницијалните одредби, Друштвото има добиено концесија за горенаведените активности за период од 30 години.

Во продолжение се дадени основните одредби од договорите за концесија согласно со кои Друштвото ги има следните обврски:

- Годишен надоместок за користење на локацијата за која е издадена концесијата во износ од 284 илјади денари и
- Надоместок за концесија на продадени количини на комерцијален мермер врз основа на Методологијата утврдена од Министерството за Економија на РСМ за:
  - блокови 5% од вредноста на материјалот утврден во износ од 23,4 илјади денари по метар кубен;
  - томболони 5% од вредноста на материјалот утврден на 11,7 илјади денари по метар кубен;
  - материјал различен од блокови и томболони, кршен или мелен 20 денари по тон.

29 Известување по оперативни сегменти

На 31 декември 2023 и 2022 година, Друштвото е организирано во следниве деловни сегменти:

- рудник;
- фабрика.

Резултатите од работењето по сегменти за годините што завршуваат на 31 декември 2023 и 2022 се како што следат:

	Рудник	Фабрика	Вкупно
Година што завршува на 31 декември 2023			
Продажба	1,749,795	51,635	1,801,430
Добивка/Загуба од редовно работење	920,106	(496)	919,610
Финансиски резултат, нето			(2,067)
Добивка пред оданочување			917,543
Данок од добивка			(74,310)
Добивка за годината			843,233
Останата сеопфатна добивка			-
Вкупна сеопфатна добивка за годината			843,233
Година што завршува на 31 декември 2022			
Продажба	1,812,274	59,742	1,872,016
Добивка/Загуба од редовно работење	969,629	(17,944)	951,685
Финансиски резултат, нето			(5,836)
Добивка пред оданочување			945,849
Данок од добивка			(86,223)
Добивка за годината			859,626
Останата сеопфатна добивка			-
Вкупна сеопфатна добивка за годината			859,626

Мермерен Комбинат АД Прилеп
 Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2023
 (сите износи се во илјади денари, доколку не е поинаку наведено)

Известување по оперативни сегменти (продолжува)

Сегментните средства и обврски на 31 декември 2023 и 2022 година се како што следи:

	Рудник	Фабрика	Вкупно
31 декември 2023			
Вкупно средства	1,793,064	495,853	2,288,917
Обврски	93,494	2,759	96,253
Инвестиции	106,333	39,920	146,253
31 декември 2022			
Вкупно средства	2,113,204	482,025	2,595,229
Обврски	73,122	2,410	75,532
Инвестиции	92,390	21,917	114,307

Продажбата по географски региони е како што следи:

	2023	2022
Македонија	8,763	6,038
Кина ⁵	1,602,599	1,490,939
Грција	149,627	329,062
Земји од Балкан	32,078	21,888
Останати	8,363	24,089
	1,801,430	1,872,016

Во текот на 2023 година, Друштвото оствари приходи во износ од 553,264 илјади денари или 30,71% (2022: 770,808 илјади денари или 41,14%) од два поединечни купувачи (двата од Кина) кои секој поединечно изнесува повеќе од 10% од вкупните приходи (2022: два поединечни купувачи (еден од Кина и еден од Грција)).

30 Настани по датумот на известување

По 31 декември 2023 година - датумот на известувањето, до денот на одобрувањето на овие финансиски извештаи, нема настани кои би предизвикале корекција на финансиските извештаи, ниту пак настани кои се материјално значајни за објавување во овие финансиски извештаи.

⁵ Ја вклучува Кина и Хонг Конг

Прилози

Прилог 1 - Годишна сметка со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2023

Прилог 2 - Годишен извештај за работењето со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2023

© 2024 Грант Торнтон ДОО. Сите права се задржани..

'Grant Thornton' се однесува на брендот под кој фирмите членки на Grant Thornton обезбедуваат услуги на уверување, даночни и консултантски услуги на своите клиенти и/или се однесува на една или повеќе фирми членки во смисла на соодветниот контекст. Grant Thornton International Ltd (GTIL) и фирмите членки не се во партнерство на светско ниво. GTIL и секоја фирма членка на GTIL претставува посебен правен субјект. Услугите се обезбедуваат од страна на самите фирми членки. GTIL не обезбедува услуги на клиентите. GTIL и нејзините фирми членки не се агенти на, и не се обврзани едни кон други и не се одговорни за дејствијата или пропустите на други фирми членки.